

DIALOOGDISCUSSIE I

Open Dialoog

6 juni 2000

Galerie Hinnekens, Kortrijk

met:

Max Borka (directeur 'Interieur): moderator

Luk Lambrecht (kunstcriticus en journalist)

Kurt Vanbelleghem (curator)

Met de dialoogdiscussie wilde Liebaert Projects enkele belangrijke en interessante mensen uit de Belgische kunstwereld naar Kortrijk brengen voor een open dialoog over kunst in het algemeen en over Liebaert Projects en hun aanpak in het bijzonder.

DE DEELNEMERS:

Max Borka:

Max Borka is journalist, criticus, en tentoonstellingsbouwer, directeur van het consultancy bureau MaxBox, en art director van het designfestival designbrussels. Van 1999 tot 2003 was hij directeur van de biënnale Interieur in Kortrijk.

Luk Lambrecht:

Luk Lambrecht heeft zijn sporen verdiend als auteur, kunstcriticus (ondermeer bij de krant De Morgen) en curator van heel wat tentoonstellingen. Hij is momenteel werkzaam bij het cultureel centrum van Strombeek-Bever. Hij zetelt en zetelde in heel wat kunstcommissies en heeft een uitgesproken visie op het kunstdiscours.

Kurt Vanbelleghem:

Kurt Vanbelleghem is momenteel artistiek coördinator van vzw Buda. Hij was onder andere ook actief bij Brugge 2002. Hij woont in Brussel maar is afkomstig uit West Vlaanderen.

VERSLAG VAN DE DISCUSSIE:

DE 'MISSION STATEMENT' VAN LIEBAERT PROJECTS

Max Borka stelt de 'mission statement' van Liebaert Project in vraag : waarom uitgaan van een techniek , nl. video-art en zijn gerelateerden? Dit uitgangspunt van het project lijkt de moderator vreemd en hij is de mening toegedaan dat de vertrekbasis de stad zelf, Kortrijk als mission statement, veel natuurlijker is. Vanuit de sociale analyse, vanuit de analyse tout-court van deze stad , in dit land, met zijn specifieke gegevens, met zijn reputatie, artistiek gaan werken, spreekt hem meer aan dan kunstmatige ingreep om van deze stad 'een wereldberoemd centrum van video-art' te gaan maken.

Max Borka verwijst in zijn pleidooi naar tal van plaatsen die zich weten te manifesteren door hun geografische eigenheid, vaak afgelegen en vaak vanuit de rand en vanuit hun geografische eigenheid . Kunstenaars die geconfronteerd worden met de eigenheid van deze stad, lijkt hem een boeiender uitgangspunt. Hij heeft de indruk dat men Kortrijk 50 km wil verplaatsen, om aan te schuren tegen Gent en Rijsel, steden die zich in zekere mate hebben weten te plaatsen om de wereldkaart . Ook de stelling: 'Wij willen een stopplaats zijn tussen Gent en Rijsel', stelt hij in vraag .

De voorzitter verduidelijkt waarom er oorspronkelijk werd uitgegaan van het standpunt, stopplaats tussen Gent en Rijsel: de bedoeling was om samenwerking te zoeken met het centrum 'Le Frenoy', nabij Rijsel, omdat er daar faciliteiten aanwezig zijn voor vb. de productie van video's en de exposities hier te Kortrijk te laten plaatsvinden. Achteraf bekeken lijkt dit allemaal niet zo gemakkelijk te realiseren. Anderzijds is het nooit de bedoeling geweest dat de stichting zich uitsluitend met video-art zou bezighouden, maar door de aanwezigheid van een industriële

activiteit die aanleunt bij video-productie, leek dit een interessant uitgangspunt.

Tevens legt de voorzitter de nadruk op het feit dat grootsteden alles naar zich toe trekken, de achterliggende steden als het ware leeg zuigen - ook de drie gastsprekers, van oorsprong Westvlamingen hebben gekozen voor de grootstad. De voorzitter getuigt anderzijds ook van de moeilijkheid om mensen de overtuigen van dit project en de vraag naar onmiddellijke return is constant aanwezig.

Max Borka ziet de vraag naar onmiddellijke return niet toepasbaar op kunst. Kunst geeft geen return, kunst is absoluut een a-sociale bezigheid. De kunstenaar maakt een unika, in oorsprong voor zichzelf, hij geeft niets. De designer verschilt in wezen van de kunstenaar: de strategie van design is sociaal. En het fenomeen 'Interieur' dat Kortrijk op de wereldkaart geplaatst heeft naast Milaan en Keulen heeft te maken met het feit dat men geënt heeft wat leefde in de streek. Het eigen gegeven van Kortrijk, nl. producenten en een publiek met een grote vraag, maken dat deze beurs niet zomaar kan verplaatst worden naar vb. Gent. Interieur past bij Kortrijk zoals Jan Hoet past bij Gent. Maar er is ook een lange opbouwfase aan vooraf gegaan van 20 à 30 jaar.

WELKE STRATEGIE VOLGEN BIJ DE OPBOUW VAN DIT KUNSTENCENTRUM?

Kurt Vanbelleghem legt de klemtoon op de noodzaak van een coördinator: een gesprekspartner van de stad, de provincie, het Vlaamse gewest en de privé. Deze onderhandelaar moet de verschillende partners rond de tafel brengen en de fundamenten leggen. Zijn taak bestaat erin een schema voor te leggen, zonder een echt programma uit te schrijven, contacten onderhouden. Hij moet niet noodzakelijk een goede kennis hebben van wat erop het gebied van hedendaagse kunst gebeurt, maar in de mogelijkheid zijn om in de tijdspanne van 1 jaar een dossier in te dienen met het antwoord wat stad, provincie, gewest, privé kunnen inbrengen in dit project. Pas na deze onderhandelingen kan er begonnen worden met de start van zulk een project, waarbij men de illusie moet laten varen dat men iets opbouwt op 2 jaar: IC in London is opgestart in 1957 en ken pas erkenning in de jaren tachtig...

Luc Lambrecht ziet een onderhandelaar voor een kunstproject niet zitten. Hij gelooft meer in een begeistert iemand, met liefde voor de kunst. Ook Max Borka treedt hem daarin bij en verdedigt dit standpunt vanuit het voorbeeld van Busine. Busine heeft in Charleroi op kunstgebied iets gerealiseerd zonder budget, met kunstenaars die niet bekend waren. De plaats kreeg hij gratis omdat niemand er ook maar iets wou mee doen en wanneer kunstenaars voelen dat iemand iets te vertellen heeft met hun werk wat nog nooit verteld is, dan wordt het voor hen een uitdaging - 'ik wil een verhaal vertellen in een tentoonstelling waar uw werk ook in voorkomt niet als een illustratie van het verhaal maar als een essentiële hoeksteen van dat verhaal'. Op dat ogenblik wordt geld pas de vierde vraag omdat je daar als kunstenaar een uitdaging krijgt.

Deze uitgangssituatie is heel anders dan wanneer ze een vliegtuigticket en een taxi aangeboden krijgen van 24 verzamelaars die een ruimte hebben, en die iets van hen willen... Dit is een heel ander verhaal. Busine vond het juist de meest briljante uitgangspositie om in een totaal verloren situatie, in een totaal verloren stad, om daar te zitten in deze politieke constellatie... Busine is ook nooit gefrustreerd geweest omdat hij daar in Charleroi zat; voor hem was dit schitterend als uitgangssituatie.

En de moderator gaat verder met:

"Misschien heb je ook zo iemand nodig die met liefde, niet alleen voor de kunst, maar ook met liefde voor Kortrijk, de situatie van hier te werken in Kortrijk interessant vindt, zonder in het achterhoofd te hebben dat dit een goede opstap wordt naar Rotterdam, NY... maar juist vanuit het idee 'J'y suis, j'y reste', 'Ik vind Kortrijk fantastisch' vertrekt. Dan heb je iemand die met de gegevenheid van de stad gaat werken, vanuit de bedenking: 'Wat is die stad? Waar gaat het hier om? Wie zijn die mensen hier die het hier uitmaken?'"

Max Borka verwijst hier ter verdediging van deze stelling nog naar de manier van werken van Anno 02: de voorbereiding van de viering 2002 bewijst nogmaals dat het noodzakelijk is te vertrekken vanuit de gegevenheid van de stad, van Kortrijk. Ook bij Anno 02 zitten geïmporteerde krachten die niet echt met deze stad bezig zijn, mensen die vb. voor 40 procent contractueel verbonden zijn met deze stad en verder in Gent zitten, of in Brussel... Er gaat duidelijk iets mis met dit evenement dat als uitgangspunt had Kortrijk te analyseren nl. de gulden sporenslag en de mythe daarrond. De voorzitter treedt dit standpunt van de falen van Anno 02 bij door te verwijzen naar het ontbreken van een gemeenschappelijk draagvlak voor cultuur bij de voorbereidende gesprekken van Anno 02. Max Borka vindt daarbij 'Interieur' een schitterend voorbeeld van de Kortrijkse opvatting van cultuur: dit is een fenomeen dat ontstaan is uit de 68-beweging op zijn Kortrijkseans toegepast: de mix van cultuur en commercie, een concept wat wereldwijd wordt geïmiteerd.

BESLUIT

De moderator gaat uit van de internationale consensus wat hedendaagse kunst moet zijn en stelt vast dat iedere stad een centrum wil dat daarvoor een thuishaven is. Hij durft de vraag te stellen: "Moeten we naar dit internationaal model hier een 'witte doos' zetten die zich bezighoudt met het brengen van hedendaagse kunst?" En hij keert terug naar de vraag: "Kan men zich niet beter bevragen: wat is de situatie in Kortrijk? Wat is het idee van cultuur hier? Kunnen we niet beter wat we hebben uitbouwen en daar dingen op enten?" Zo is er reeds

vroeger het voorstel van Max Brokagekomen naar Liebaert Projects toe om 'Interieur' te gebruiken iets doen tijdens deze periode zodanig dat het initiatief bekendheid krijgt. De voorzitter wil graag ingaan op dit voorstel maar wijst anderzijds op de noodzaak van een permanent gebeuren en de eigenheid van Liebaert Projects die niet mag verloren gaan.

Gery Van Tendeloo, 2000